

**DOSTOSOWANIE PRZEDMIOTOWEGO SYSTEM OCENIANIA
Z GEOGRAFII W KLASIE VII SZKOŁY PODSTAWOWEJ DO INDYWIDUALNYCH
POTRZEB PSYCHOFIZYCZNYCH I EDYKACYJNYCH DZIECKA
oparty na Programie nauczania geografii w szkole podstawowej – Planeta Nowa autorstwa
Ewy Marii Tuz i Barbary Dziedzic**

Przedmiotowy system oceniania zawiera szczegółowe kryteria, które dotyczą wiadomości i umiejętności, jakie powinien opanować uczeń w ciągu roku nauki geografii w klasie VII

Kontroli i ocenie podlegają : wypowiedzi ustne, prace pisemne, prace praktyczne.

- 1. Wypowiedzi ustne:** kilkudzaniowa wypowiedź na pytanie zadane przez nauczyciela, prezentacja pracy własnej i grupy
- 2. Prace pisemne:** sprawdziany nauczycielskie, testy, rozwiązywanie wskazanych zadań, wykonanie ćwiczeń, wykonywanie wszelkiego rodzaju prac pisemnych
- 3. Prace praktyczne np.:** projekty edukacyjne - plansze, plakaty, albumy, prezentacje komputerowe, proste prace badawcze, posługiwanie się mapą różnej treści, czytanie wykresów, diagramów, korzystanie z przewodników, słowników, tekstów źródłowych, współpraca w grupie, samokształcenie

Dwa razy w semestrze uczeń może zgłosić nieprzygotowanie do zajęć (nie dotyczy to zapowiadanych sprawdzianów)

Punktacja za wykonanie zadań na sprawdzianach i testach:

0 – 30%	31 – 50%	51 – 70%	71 – 90 %	91 – 100 %
niedostateczny	dopuszczający	dostateczny	dobry	Bardzo dobry

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który ma 100% poprawnych odpowiedzi, rozwiązuje dodatkowe zadania sprawdzające wiedzę i umiejętności wykraczające poza program nauczania, wykazuje szczególne zainteresowania geografiami, bierze udział w konkursach i ma osiągnięcia, twórczo i samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania.

Każdy sprawdzian można poprawić tylko jeden raz.

KRYTERIA SZCZEGÓŁOWE

OCENĘ NIEDOSTATECZNA

otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań koniecznych i nawet przy pomocy nauczyciela nie jest w stanie rozwiązać zagadnienia o elementarnym stopniu trudności.

1. Często nie odrabia prac domowych pisemnych i ustnych.
2. Nie prowadzi systematycznie zeszytu do ćwiczeń.
3. Nie wykazuje chęci współpracy przy wykonywaniu pracy zespołowej.
4. Nie zna elementarnych treści przedmiotowych niezbędnych w dalszej nauce.

WYMAGANIA KONIECZNE – OCENĘ DOPUSZCZAJACA

Uczeń na ocenę dopuszczającą:

- wyjaśnia znaczenie terminu *geografia*
- przedstawia podział nauk geograficznych
- podaje wymiary Ziemi
- wyjaśnia znaczenie terminów: *siatka geograficzna, południk, równoleżnik, zwrotnik*
- wskazuje na globusie i na mapie południk: 0° i 180° oraz półkulę wschodnią i półkulę zachodnią
- wskazuje na globusie i na mapie równik oraz półkule: północną i południową
- wyjaśnia znaczenie terminów: *mapa, skala, siatka kartograficzna, legenda mapy*
- wymienia elementy mapy
- wymienia rodzaje skal
- wyjaśnia znaczenie terminów: *wysokość względna, wysokość bezwzględna, poziomica*
- odczytuje z mapy wysokość bezwzględną
- podaje na podstawie atlasu nazwy map ogólnogeograficznych i tematycznych

- podaje cechy położenia Polski w Europie na podstawie mapy ogólnogeograficznej podaje całkowitą i administracyjną powierzchnię Polski
- wskazuje na mapie geometryczny środek Polski
- wymienia kraje sąsiadujące z Polską i wskazuje je na mapie
- podaje długość granic z sąsiadującymi państwami
- wyjaśnia znaczenie terminu *geologia*
- wymienia najważniejsze wydarzenia geologiczne na obszarze Polski
- wyjaśnia znaczenie terminów *krajobraz polodowcowy*
- wymienia formy terenu utworzone na obszarze Polski przez lądolód skandynawski
- wymienia pasy rzeźby terenu Polski i wskazuje je na mapie
- wymienia główne rodzaje skał
- wyjaśnia znaczenie terminów: *pogoda, klimat, ciśnienie atmosferyczne, niż baryczny, wyż baryczny*
- wymienia cechy klimatu morskiego i klimatu kontynentalnego
- wymienia elementy klimatu
- wyjaśnia znaczenie terminu *średnia dobowa wartość temperatury powietrza*
- wymienia czynniki, które warunkują zróżnicowanie temperatury powietrza i wielkość opadów w Polsce
- wymienia rodzaje wiatrów
- wyjaśnia znaczenie terminów: *system rzeczny, dorzecze, zlewisko*
- wskazuje na mapie główne rzeki Europy i Polski
- określa na podstawie mapy ogólnogeograficznej położenie Morza Bałtyckiego
- podaje główne cechy fizyczne Bałtyku
- wyjaśnia znaczenie terminów: *gleba, czynniki glebotwórcze, proces glebotwórczy*
- wymienia typy gleb w Polsce
- wyjaśnia znaczenie terminu *lesistość*
- wymienia różne rodzaje lasów w Polsce
- wymienia formy ochrony przyrody w Polsce
- wyjaśnia znaczenie terminów: *demografia, przyrost naturalny*
- wymienia na podstawie danych statystycznych państwa o różnym współczynniku przyrostu naturalnego w Europie
- wyjaśnia znaczenie terminów: *piramida płci i wieku, średnia długość trwania życia*
- odczytuje dane dotyczące struktury płci i wieku oraz średniej długości trwania życia w Polsce na podstawie danych statystycznych
- wyjaśnia znaczenie terminu *wskaźnik gęstości zaludnienia*
- wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Polsce
- wyjaśnia znaczenie terminów: *migracja, emigracja, imigracja, migracje wewnętrzne*
- odczytuje dane dotyczące wielkości i kierunków emigracji z Polski
- wymienia główne skupiska Polonii
- wymienia przyczyny migracji wewnętrznych
- wymienia mniejszości narodowe w Polsce
- wskazuje na mapie Polski regiony zamieszkałe przez mniejszości narodowe
- wyjaśnia znaczenie terminów: *struktura zatrudnienia, bezrobocie, ludność aktywna zawodowo*
- odczytuje z danych statystycznych wielkość zatrudnienia w poszczególnych sektorach gospodarki
- odczytuje z mapy zróżnicowanie przestrzenne bezrobocia w Polsce i w Europie
- wyjaśnia znaczenie terminów: *urbanizacja, wskaźnik urbanizacji*
- odczytuje z danych statystycznych wskaźnik urbanizacji w Polsce i w wybranych krajach Europy
- wyjaśnia znaczenie terminu *miasto*
- wymienia największe miasta i wskazuje je na mapie Polski
- wymienia na podstawie map tematycznych regiony rolnicze w Polsce
- wyjaśnia znaczenie terminów: *plon, zbiór*
- wymienia główne uprawy w Polsce
- wskazuje na mapie główne obszary upraw w Polsce
- wymienia główne zwierzęta hodowlane w Polsce
- wskazuje na mapie obszary hodowli zwierząt gospodarskich
- dokonuje podziału przemysłu na sekcje i działy
- wymienia funkcje przemysłu
- wymienia źródła energii
- wymienia typy elektrowni
- wskazuje na mapie największe elektrownie w Polsce
- wymienia największe porty morskie w Polsce i wskazuje je na mapie
- podaje przykłady różnych rodzajów usług w Polsce
- wyjaśnia znaczenie terminu *komunikacja*

- wyróżnia rodzaje transportu w Polsce
- wskazuje na mapie Polski porty handlowe, śródlądowe oraz lotnicze
- wyróżnia rodzaje łączności
- wyjaśnia znaczenie terminu *turystyka*, dokonuje podziału turystyki
- wymienia i wskazuje na mapie regiony turystyczne Polski
- wyjaśnia znaczenie terminów: *eksport, import*
- wymienia państwa będące głównymi partnerami handlowymi Polski
- wymienia źródła zanieczyszczeń środowiska przyrodniczego
- podaje przyczyny kwaśnych opadów
- wyjaśnia znaczenie terminów: *powódź, dolina rzeczna, koryto rzeczne, terasa zalewowa, sztuczny zbiornik wodny*
- wymienia przyczyny powodzi w Polsce
- wymienia główne źródła energii
- wymienia przyczyny migracji do stref podmiejskich
- wymienia przyczyny wyludniania się wsi oddalonych od dużych miast
- wymienia główne atrakcje turystyczne wybrzeża Bałtyku lub Małopolski
- wyjaśnia znaczenie terminu *region*
- wskazuje położenie swojego regionu na mapie ogólnogeograficznej Polski
- wymienia najważniejsze walory przyrodnicze regionu
- wyjaśnia znaczenie terminu *mała ojczyzna*
- wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski, topograficznej lub na planie miasta obszar małej ojczyzny
- przedstawia źródła informacji o małej ojczyźnie

WYMAGANIA PODSTAWOWE – OCENĘ DOSTATECZNA

otrzymuje uczeń spełniający wymagania na ocenę dopuszczającą oraz uczeń, który:

- przedstawia różnicę między geografiami fizyczną a geografiami społeczno-ekonomiczną
- wymienia źródła informacji geograficznej
- podaje cechy kształtu Ziemi
- odczytuje wartości szerokości geograficznej zwrotników, kół podbiegunowych oraz biegunów
- wyjaśnia znaczenie terminów: *długość geograficzna, szerokość geograficzna*
- podaje cechy siatki geograficznej
- określa położenie geograficzne punktów i obszarów na mapie
- wyjaśnia różnicę między siatką kartograficzną a siatką geograficzną
- szereguje skale od największej do najmniejszej
- podaje różnicę między wysokością względną i wysokością bezwzględną
- określa na podstawie rysunku poziomicowego cechy ukształtowania powierzchni terenu
- omawia cechy położenia Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej, politycznej
- opisuje granicę między Europą a Azją na podstawie mapy ogólnogeograficznej Europy
- odczytuje szerokość i długość geograficzną wybranych punktów na mapie Polski i Europy
- wskazuje na mapie przebieg granic Polski
- omawia na podstawie mapy płytową budowę litosfery
- wymienia na podstawie mapy geologicznej ruchy górotwórcze w Europie i w Polsce
- wymienia i wskazuje na mapie góry fałdowe, zrębowe oraz wulkaniczne w Europie i w Polsce
- omawia zlodowacenia na obszarze Polski
- opisuje nizinne i górskie formy polodowcowe
- zna pasy rzeźby w Polsce, podaje nazwy krain geograficznych wchodzących w ich skład
- lokalizuje na mapie poszczególne krainy geograficzne Polski, najwyżej położone miejsca, zna położenie terenów depresyjnych
- dokonuje podziału surowców mineralnych
- zna rozmieszczenie najważniejszych surowców mineralnych występujących w Polsce
- wymienia strefy klimatyczne świata na podstawie mapy tematycznej
- podaje cechy przejściowości klimatu Polski
- podaje zróżnicowanie długości okresu wegetacyjnego w Polsce na podstawie mapy tematycznej
- opisuje wody Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- rozpoznaje typy ujść rzecznych
- zna i potrafi pokazać na mapie lewe i prawe dopływy Wisły i Odry, podaje przykłady rzek pobrzeża
- wymienia główne cechy sieci wodnej w Polsce
- opisuje pochodzenie jezior w Polsce, zna ich położenie na mapie
- Charakteryzuje i wyjaśnia temperaturę wód oraz zasolenie Bałtyku
- opisuje świat roślin i zwierząt Bałtyku

- wyjaśnia znaczenie terminów: *profil glebowy, poziomy glebowe*
- opisuje charakterystyczne typy gleb w Polsce i pokazuje ich występowanie na mapie
- omawia na podstawie danych statystycznych wskaźnik lesistości Polski
- wymienia funkcje lasu
- podaje przykłady rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i pomników przyrody
- charakteryzuje wybrane parki narodowe w Polsce i zna ich położenie na mapie
- lokalizuje województwa na mapie, zna miasta wojewódzkie
- prezentuje na podstawie danych statystycznych zmiany liczby ludności Polski po II wojnie światowej
- omawia na podstawie wykresu przyrost naturalny w Polsce w latach 1946–2016
- wyjaśnia znaczenie terminów: *współczynnik przyrostu naturalnego, współczynnik urodzeń, współczynnik zgonów*
- omawia na podstawie danych statystycznych średnią długość trwania życia Polaków i w krajach Europy
- omawia na podstawie mapy tematycznej przestrzenne zróżnicowanie gęstości zaludnienia w Polsce
- wymienia główne przyczyny migracji zagranicznych w Polsce
- wyjaśnia znaczenie terminów: *saldo migracji, przyrost rzeczywisty, współczynnik przyrostu rzeczywistego*
- określa kierunki napływu imigrantów do Polski
- podaje najważniejsze cechy migracji wewnętrznych w Polsce
- podaje przyczyny bezrobocia w Polsce
- porównuje wielkość bezrobocia w Polsce i innych krajach europejskich na podstawie danych statystycznych
- wymienia typy zespołów miejskich w Polsce i podaje ich przykłady
- wymienia funkcje miast, podaje przykłady miast o różnych funkcjach w Polsce
- podaje różnicę między aglomeracją monocentryczną a policentryczną
- wymienia warunki przyrodnicze i poza przyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce
- wymienia funkcje rolnictwa
- prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę wielkościową gospodarstw rolnych w Polsce
- przedstawia znaczenie gospodarcze głównych upraw w Polsce
- prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę upraw
- wskazuje rejony warzywnictwa i sadownictwa w Polsce
- wyjaśnia znaczenie terminów: *chów, hodowla, pogłowie*
- przedstawia znaczenie gospodarcze produkcji zwierzęcej w Polsce
- wymienia czynniki lokalizacji hodowli bydła, trzody chlewnej i drobiu w Polsce
- omawia cechy polskiego przemysłu
- wymienia przyczyny zmian w strukturze przemysłu Polski
- lokalizuje na mapie Polski elektrownie cieplne, wodne i niekonwencjonalne
- opisuje wielkość energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych
- opisuje na podstawie danych statystycznych wielkość przeładunków w portach morskich Polski
- omawia zróżnicowanie usług w Polsce
- omawia rodzaje transportu lądowego w Polsce
- omawia na podstawie map tematycznych gęstość dróg kołowych i autostrad w Polsce
- omawia na podstawie mapy tematycznej gęstość sieci kolejowej w Polsce
- omawia na podstawie danych statystycznych morską flotę transportową w Polsce
- wyjaśnia znaczenie terminów: *walory turystyczne, infrastruktura turystyczna*
- omawia czynniki rozwoju turystyki
- wymienia i wskazuje na mapie polskie obiekty, znajdujące się na *Liście światowego dziedzictwa UNESCO*
- omawia strukturę towarową handlu międzynarodowego, wyjaśnia znaczenie terminu *bilans handlu zagranicznego*
- omawia rodzaje zanieczyszczeń środowiska przyrodniczego i ich źródła
- opisuje zjawisko powodzi i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski obszary zagrożone powodzią
- wskazuje na mapie Polski rozmieszczenie największych sztucznych zbiorników wodnych
- podaje przyczyny rozwoju energetyki wiatrowej i słonecznej w Polsce
- omawia przyczyny migracji do stref podmiejskich
- omawia cechy gospodarki Polski przed 1989 r. i po nim
- omawia na podstawie mapy sieć autostrad i dróg ekspresowych
- wymienia rodzaje usług, które rozwijają się dzięki wzrostowi ruchu turystycznego
- wymienia podstawowe cechy gospodarki centralnie sterowanej i gospodarki rynkowej
- wyjaśnia znaczenie terminów: *centra logistyczne, spedycja*
- charakteryzuje środowisko przyrodnicze regionu oraz określa jego główne cechy na podstawie map tematycznych
- rozpoznaje skały występujące w regionie miejsca zamieszkania
- wymienia walory środowiska geograficznego małej ojczyzny
- wyróżnia najważniejsze cechy gospodarki regionu na podstawie danych statystycznych i map tematycznych
- rozpoznaje w terenie obiekty charakterystyczne dla małej ojczyzny i decydujące o jej atrakcyjności

WYMAGANIA ROZSZERZAJĄCE – OCENĘ DOBRA

otrzymuje uczeń spełniający wymagania podstawowe oraz uczeń, który:

- wyjaśnia, czym się zajmują poszczególne nauki geograficzne
- przedstawia poglądy na kształt Ziemi
- wymienia dowody na kulistość Ziemi
- wymienia cechy południków i równoleżników
- odczytuje długość i szerokość geograficzną na globusie i na mapie
- odszukuje obiekty na mapie na podstawie podanych współrzędnych geograficznych
- przedstawia skalę w postaci mianowanej i podziałki liniowej
- posługuje się skalą mapy do obliczania odległości w terenie i na mapie
- wymienia metody prezentacji zjawisk na mapach
- omawia sposoby przedstawiania rzeźby terenu na mapie
- oblicza wysokości względne
- omawia podział map ze względu na treść, skalę i przeznaczenie
- oblicza rozciągłość południkową i rozciągłość równoleżnikową Europy i Polski
- charakteryzuje na podstawie map geologicznych obszar Polski na tle struktur geologicznych Europy
- omawia proces powstawania gór
- opisuje cechy różnych typów genetycznych gór
- przedstawia współczesne obszary występowania lodowców na Ziemi i wskazuje je na mapie
- charakteryzuje działalność rzeźbotwórczą lądolodu i lodowców górskich na obszarze Polski
- omawia na podstawie mapy ogólnogeograficznej cechy ukształtowania powierzchni Europy i Polski
- opisuje rozmieszczenie surowców mineralnych w Polsce na podstawie mapy tematycznej
- omawia warunki klimatyczne w Europie
- charakteryzuje czynniki kształtujące klimat w Polsce
- odczytuje wartości temperatury powietrza i wielkości opadów atmosferycznych z klimatogramów
- wyjaśnia, na czym polega asymetria dorzeczy Wisły i Odry
- opisuje wpływ wydobycia surowców mineralnych na środowisko przyrodnicze
- wykazuje wpływ zmienności pogody w Polsce na rolnictwo, transport i turystykę
- ocenia znaczenie gospodarcze rzek Polski
- analizuje główne źródła zanieczyszczeń Morza Bałtyckiego
- charakteryzuje i rozpoznaje typy wybrzeży Bałtyku
- wyróżnia najważniejsze cechy wybranych typów gleb na podstawie profili glebowych
- omawia strukturę gatunkową lasów w Polsce
- omawia na podstawie mapy Polski przestrzenne zróżnicowanie lesistości w Polsce
- ocenia rolę parków narodowych, rezerwatów, pomników przyrody w zachowaniu naturalnych walorów środowiska
- oblicza współczynnik przyrostu naturalnego
- podaje przyczyny zróżnicowania przyrostu naturalnego w Europie i w Polsce
- wyjaśnia przyczyny zróżnicowania gęstości zaludnienia w Europie i w Polsce
- omawia czynniki wpływające na liczbę urodzeń w Polsce
- porównuje udział poszczególnych grup wiekowych ludności w Polsce na podstawie danych statystycznych
- oblicza wskaźnik gęstości zaludnienia Polski
- opisuje na podstawie mapy cechy rozmieszczenia ludności w Polsce
- opisuje skutki migracji zagranicznych w Polsce
- porównuje przyrost rzeczywisty ludności w Polsce i w wybranych państwach Europy
- omawia przyczyny migracji wewnętrznych w Polsce
- charakteryzuje mniejszości narodowe i grupy etniczne w Polsce
- porównuje stopę bezrobocia w wybranych krajach europejskich
- analizuje wskaźnik urbanizacji w Polsce i wybranych krajach Europy
- analizuje rozmieszczenie oraz wielkość miast w Polsce
- omawia przyczyny rozwoju miast w Polsce
- przedstawia rolnictwo jako sektor gospodarki oraz jego rolę w rozwoju społeczno- -gospodarczym kraju
- omawia regiony rolnicze o najkorzystniejszych warunkach do produkcji rolnej w Polsce
- przedstawia strukturę użytkowania ziemi w Polsce na tle innych krajów Europy
- prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę hodowli w Polsce
- wymienia przyczyny zmian w strukturze przemysłu Polski
- przedstawia przemysł jako sektor gospodarki i jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju
- omawia przyczyny nierównomiernego rozmieszczenia przemysłu w Polsce
- prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę produkcji energii elektrycznej w Polsce na tle wybranych krajów Europy
- opisuje na podstawie danych statystycznych strukturę przeładunków w portach morskich Polski

- opisuje strukturę połowów ryb w Polsce
- przedstawia usługi jako sektor gospodarki oraz ich rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju
- charakteryzuje udział poszczególnych rodzajów transportu w przewozach pasażerów i ładunków
- omawia ruch pasażerski w portach lotniczych Polski
- podaje przyczyny nierównomiernego dostępu do środków łączności na terenie Polski
- charakteryzuje obiekty znajdujące się na *Liście światowego dziedzictwa UNESCO*
- charakteryzuje na przykładach walory turystyczne Polski
- przedstawia przyczyny niskiego salda bilansu handlowego w Polsce
- charakteryzuje wpływ poszczególnych sektorów gospodarki na stan środowiska
- podaje źródła zanieczyszczeń komunalnych
- ustala jakie regiony w Polsce cechują się największym zanieczyszczeniem środowiska przyrodniczego
- wymienia czynniki sprzyjające powodziom w Polsce
- określa rolę przeciwpowodziową sztucznych zbiorników
- omawia na podstawie map tematycznych zmiany liczby ludności w strefach podmiejskich Krakowa i Warszawy
- wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego gminy o dużym spadku liczby ludności
- omawia strukturę zatrudnienia w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej przed 1989 r.
- wymienia główne inwestycje przemysłowe we Wrocławiu i w jego okolicach
- wskazuje na mapie położenie głównych atrakcji wybrzeża Bałtyku i Małopolski
- analizuje genezę rzeźby powierzchni swojego regionu
- prezentuje główne cechy struktury demograficznej ludności regionu
- prezentuje główne cechy gospodarki regionu
- omawia historię małej ojczyzny na podstawie dostępnych źródeł

WYMAGANIA DOPEŁNIAJĄCE – OCENĘ BARDZO DOBRA

otrzymuje uczeń spełniający wymagania rozszerzające oraz uczeń, który:

- wyjaśnia różnicę między elipsoidą a geoidą
- podaje praktyczne przykłady umiejętności wyznaczania współrzędnych geograficznych
- oblicza na podstawie współrzędnych geograficznych rozciągłość równoleżnikową i południkową
- analizuje treści map wykonanych w różnych skalach
- omawia metody prezentacji zjawisk na mapach
- charakteryzuje rzeźbę terenu na podstawie rysunku poziomicowego i mapy ogólnogeograficznej
- odszukuje w atlasie mapy i określa ich przynależność do poszczególnych rodzajów
- opisuje jednostki geologiczne Polski i podaje ich charakterystyczne cechy
- określa na podstawie mapy geologicznej obszary poszczególnych fałdowań na terenie Europy i Polski
- opisuje mechanizm powstawania lodowców
- wykazuje pasowość rzeźby terenu Polski
- przedstawia czynniki kształtujące rzeźbę powierzchni Polski
- rozpoznaje główne skały występujące na terenie Polski
- podaje przykłady gospodarczego wykorzystania surowców mineralnych w Polsce
- opisuje pogodę kształtowaną przez główne masy powietrza napływające nad teren Polski
- opisuje na podstawie map tematycznych rozkład temperatury powietrza oraz opadów atmosferycznych w Polsce
- omawia niszczącą i budującą działalność Bałtyku
- omawia procesy i czynniki glebotwórcze
- opisuje typy zbiorowisk leśnych w Polsce
- wymienia unikalne na skalę światową obiekty przyrodnicze objęte ochroną na terenie Polski
- ocenia najważniejsze działania w zakresie ochrony środowiska
- wymienia przydatność przyrodniczą i gospodarczą lasów w Polsce
- planuje wycieczkę do parku narodowego
- omawia zmiany, które zaszły w podziale administracyjnym Polski po 1 stycznia 1999 r.
- omawia na podstawie danych statystycznych uwarunkowania przyrostu naturalnego w Polsce na tle Europy
- omawia strukturę płci i wieku ludności Polski i porównuje ją do wybranych państw europejskich
- omawia czynniki przyrodnicze i poza przyrodnicze wpływające na rozmieszczenie ludności w Polsce
- oblicza przyrost rzeczywisty i współczynnik przyrostu rzeczywistego Polsce
- charakteryzuje skutki migracji wewnętrznych w Polsce
- omawia rozmieszczenie mniejszości narodowych w Polsce
- przedstawia strukturę wyznaniową Polaków na tle innych państw Europy
- omawia strukturę zatrudnienia wg działów gospodarki w poszczególnych województwach
- omawia pozytywne i negatywne skutki urbanizacji
- omawia problemy mieszkańców dużych miast

- analizuje wielkość miast w Polsce i ich rozmieszczenie
- omawia przemiany współczesnych miast
- podaje skutki migracji zagranicznych w Polsce
- wymienia na podstawie dostępnych źródeł skutki bezrobocia w Polsce
- omawia poziom mechanizacji i chemizacji rolnictwa w Polsce
- charakteryzuje czynniki wpływające na rozmieszczenie upraw w Polsce
- porównuje produkcję roślinną w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy
- porównuje produkcję zwierzęcą w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy
- omawia rozwój przemysłu w Polsce po II wojnie światowej
- podaje wybrane przyczyny i skutki restrukturyzacji polskiego przemysłu
- omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące współcześnie w polskiej energetyce
- określa na podstawie dostępnych źródeł uwarunkowania rozwoju gospodarki morskiej w Polsce
- wyjaśnia przyczyny zróżnicowania sieci transportowej w Polsce
- określa znaczenie transportu w rozwoju gospodarczym Polski
- prezentuje na podstawie dostępnych źródeł problemy polskiego transportu wodnego i lotniczego
- określa znaczenie łączności w rozwoju gospodarczym Polski
- omawia na podstawie dostępnych źródeł wpływy z turystyki w Polsce i w wybranych krajach Europy
- omawia na podstawie dostępnych źródeł atrakcyjność turystyczną wybranego regionu Polski
- omawia znaczenie handlu zagranicznego dla polskiej gospodarki
- analizuje na podstawie mapy tematycznej stan zanieczyszczeń wód śródlądowych
- omawia skutki zanieczyszczeń środowiska naturalnego
- analizuje konsekwencje stosowania różnych metod ochrony przeciwpowodziowej
- omawia największe powodzie w Polsce i ich skutki
- wymienia korzyści płynące z wykorzystania źródeł odnawialnych do produkcji energii
- analizuje dane statystyczne dotyczące liczby farm wiatrowych w Łódzkiem i Pomorskiem
- omawia wpływ migracji do stref podmiejskich na przekształcenie struktury demograficznej okolic Warszawy
- określa zmiany w użytkowaniu i zagospodarowaniu stref podmiejskich na przykładzie Warszawy
- analizuje współczynnik salda migracji na przykładzie województw zachodniopomorskiego i podlaskiego
- wyjaśnia wpływ migracji na strukturę wieku ludności obszarów wiejskich
- omawia rolę transportu morskiego w rozwoju innych działów gospodarki
- wskazuje na mapie tematycznej przykłady miejsc, w których przebieg autostrad i dróg ekspresowych sprzyja powstawaniu centrów logistycznych
- analizuje dane statystyczne dotyczące ruchu turystycznego nad Morzem Bałtyckim i w Krakowie
- określa wpływ walorów przyrodniczych wybrzeża Bałtyku oraz dziedzictwa kulturowego Małopolski na rozwój turystyki na tych obszarach
- projektuje na podstawie wyszukanych informacji trasę wycieczki krajoznawczej po własnym regionie
- analizuje formy współpracy między własnym regionem a partnerskimi regionami zagranicznymi
- prezentuje na podstawie informacji wyszukanych w różnych źródłach i w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) atrakcyjność osadniczą oraz gospodarczą małej ojczyzny jako miejsca zamieszkania i rozwoju określonej działalności gospodarczej